

**Дієприслівниковий зворот.
Коми при дієприслівниковому
звороті й одиничному
дієприслівникові.**

Учитель: Грома Л.С.

Побудова висновків на основі спостереження за мовним матеріалом з елементами порівняння.

Прочитайте речення. Назвіть ужиті в них дієприслівники. Дослідіть, у якому реченні дієприслівник має при собі залежні слова.

1. Білий димок, хвилюючись, здіймається догори понад чумацьким табором (М. Коцюбинський).
  2. Білий димок, хвилюючись від вітру, здіймається догори понад чумацьким табором (За М. Коцюбинським).
- Самостійно сформулюйте визначення дієприслівникового звороту. Зіставте власне визначення з матеріалом підручника (ст. 167).

Запам'ятайте!!!

На письмі дієприслівниковий зворот завжди виділяють комою або комами незалежно від його місця в реченні.

Перепишіть речення. Знайдіть і письмово поясніть застарілі слова. Підкресліть дієприслівникові звороти.

Одягнувши шапку, кошовий махнув булавою – і вмить сотні весел, ударивши в прозорі хвилі річки, заблищали срібною сльозою, а блискуча пелена Дніпра скаламутилася. Чайки рушили від Січі й розбіглись аж до плавнів, уклавши широкий Дніпро червоними козацькими жупанами (За А.Кашенком).

Пунктуаційний практикум.

Запишіть речення, розставляючи пропущені розділові знаки.
Підкресліть дієприслівникові звороти.

Починаючи з часів Ярослава Мудрого Софія Київська стає важливим культурним центром східнослов'янської держави (З часоп.). Традиційний український костюм істотно змінився з часів Київської Русі зберігши при цьому основні етнічні й регіональні риси (Л. Кожуховська). Художнє слово з нами все життя починаючи від маминої колискової (Р. Братунь). Настає літо і розлившись нестримною повинню хату затоплює зелень (Панас Мирний).

Робота з підручником.

- ✓ Опрацюйте теоретичний матеріал (ст.172,173).
- ✓ Виконайте письмово вправу 305.

Коми при одиничному дієприслівнику

Порівняйте:

Одиничний дієприслівник(дієприслівник, при якому немає пояснювальних слів)

НЕ ВИДІЛЯЮТЬ КОМАМИ

- Якщо стоїть після дієслова - присудка і має значення обставини способу дії (своїм значенням він близький до прислівника):

Мати ходить гукаючи.

Народна творчість.

ВИДІЛЯЮТЬ КОМАМИ

- Якщо означає додаткову дію до дієслова-присудка:

Буйний вітер замовк,пролетівши.

Леся Українка.

✓ Виконайте вправу 314

Дослідження-трансформація.

Подані речення з однорідними присудками перебудуйте в речення з дієприслівниковими зворотами, замінивши виділене дієслово дієприслівником. Запишіть речення, розставляючи потрібні розділові знаки. Підкресліть дієприслівникові звороти.

З р а з о к. Уздовж річок тягнуться просторі луги – долини й ніби *усміхаються* до бузків (Т. Бордуляк). – Уздовж річок тягнуться просторі луги-долини , ніби усміхаючись до бузків.

Безкрайне блакитне небо горить і *посилає* сліпучі хвилі свого ясного проміння в ліс (Б.Грінченко). Вітер шаленів, *здіймав* стовпи пилу(З.Кучерява). *Стою* коло джерела і чую, як мої ноги лоскоче його шовковистий шепіт.

Домашнє завдання:

1. ПАРАГРАФ 27.

2. ВІД ДІЄСЛІВ **ЧЕКАТИ, ПРОКИНУТИСЬ, СИДІТИ** УТВОРИТИ ДІЄПРИСЛІВНИКИ. СКЛАСТИ З НИМИ РЕЧЕННЯ. ВИЗНАЧИТИ ВИД І ЧАС ДІЄПРИСЛІВНИКІВ.

3. ДО ДІЄПРИСЛІВНИКІВ **РОЗУМІЮЧИ, НАБЛИЗИВШИСЬ** ДОДАТИ ЗАЛЕЖНІ СЛОВА, УТВОРИВШИ ДІЄПРИСЛІВНИКОВІ ЗВОРОТИ. УВЕСТИ ЇХ У РЕЧЕННЯ